

СТАН ГРОМАДЯНСЬКОЇ АКТИВНОСТІ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ НА ПРИКЛАДІ ДОСЛІДЖЕННЯ У М. МЕЛІТОПОЛЬ

Постановка проблеми. Громадянська активність як суспільне явище завжди цікавило науковців різних напрямків з різних країн, адже вона є явищем динамічним, і щоразу критерії та умови виникнення проявів такої активності різняться в залежності від цілей, часу, місця та країни. В Україні сплески громадянської активності фіксувались декілька разів, протягом років незалежності. Рушійною силою у тих заходах були представники молодого населення. Саме молодь однією з перших реагує на зміни у суспільно-політичному просторі країни, прояви несправедливості та утиски свої прав. Усі масові громадянські акції, які відбувались в країні призводили до суспільних зрушень, та, навіть, до зміни правлячих еліт (Помаранчева революція 2004, Євромайдан 2013-2014), а на даному етапі, становлення України як європейської держави не можливе без наявного сформованого громадянського суспільства, тому дослідження громадянської активності є актуальним як ніколи.

За останні роки, науковцями фіксується небачений сплеск різноманітних проявів громадянської активності. Сьогоденна реальність показує, що є необхідність в об'єднанні громадян для розбудови демократичного суспільства, подолання суспільно-політичної кризи, і є запит, на залучення до цих процесів населення молодого віку, тому, дослідження громадянської активності є актуальними для науки.

Мета роботи є дослідження стану громадянської активності молодого населення міста Мелітополь, форми вияву та мотиви залучення або ігнорування такої діяльності

Новизна роботи. Автором вперше розглянуті форми прояву громадянської активності, та досліджено фактори, що впливають на мотивацію до такої діяльності. Окремо, автором запропоновані критерії власного позиціювання молоді щодо громадянської діяльності.

Основні матеріали дослідження. Аналіз наукових поглядів на проблему громадянської активності показав, що більшість фахівців визначили поняття громадянської активності як внутрішнє прагнення до діяльності, спрямоване на здійснення соціальних функцій з метою зміцнення існуючого в соціумі суспільно-політичного порядку.[1; 2; 3].

За результатами соціологічного дослідження проведеного Центром незалежних соціологічних досліджень «ОМЕГА» на замовлення Міністерства молоді та спорту України

Молодь України – 2017 громадянська активність сучасної молоді більшою мірою реалізована в облаштуванні простору своїх населених пунктів (31,3 %) та організації суспільного життя в своїй спільності (12,2 %). Включення молоді в процеси громадянського контролю за діями органів влади різного рівня є помірним [4].

Автором, у період з 12 по 18 листопада 2018, було проведено соціологічне опитування молоді м. Мелітополь віком від 14 до 35 років, за допомогою онлайн інструментарію *Google-docs*. Всього було опитано 75 респондентів. Посилання на анкету розповсюджувалось за допомоги соціальних мереж. Статеві-віковий розподіл респондентів представлений у таблицях 2.1 та 2.2. Також автором було проведено 2 інтерв'ю з експертами, які представляють громадський сектор (НУО) та управління у справах молоді Мелітопольської міської ради.

Таблиця 2.2.

Вік респондентів, %

14-15 років	31,4
16-17 років	30,0
18-19 років	15,7
20-25 років	17,1
25-35 років	5,7

В результаті опитування встановлено, що 71,4% опитаних, з різною періодичністю залучаються до участі у громадському житті міста. Серед частки респондентів, які не беруть участь у громадському житті (таких виявилось 28,6%) вісім з десяти все ж таки мали досвід залучення до такої діяльності.

В анкеті ми заздалегідь передбачили питання, які можуть показати фактори мобілізації молоді до громадянської діяльності. Відповідаючи на питання, що на думку респондентів може сприяти залученню молоді до громадянської діяльності, більшість опитаних (51,2%) вказали на сприяння з боку адміністрації закладу освіти. Наступним за рейтингом фактором сприяння залученню молоді до громадянської діяльності є приклади друзів (48,8%) та громадських активістів (44,2%)

Говорячи про власні стимули, які можуть спонукати до громадянської активності, молодь зазначала бажання змінити щось на краще (75,4%) та бажання допомагати (66,7%).

Висновки. Встановлено, що до громадського життя, так чи інакше долучаються сім з десяти опитаних. Чверть опитаних вказали, що часто беруть участь у громадянській діяльності.

Найпоширеніші форми участі у громадському житті – це участь у заходах, які ініціюють заклади освіти (адміністрація або органи студентського самоврядування).

Третина опитаних вказує, що долучається до громадянської діяльності як на рівні освітнього закладу, так і на рівні міста через примус з боку адміністрації навчальної установи.

Четверо з десяти опитаних висловлюють бажання займатися громадянською діяльністю, бо відчують у цьому необхідність, а троє з десяти готові долучитися до такої практики за умови, що будуть не самі (участь за компанію).

Встановлено, що закономірність між бажанням займатися громадянською діяльністю та матеріальним станом полягає в тому, що люди, які мають більш впевнене матеріальне становище (середнє та вище за середнє) більш схильні до громадянської активності, тоді як люди з низьким матеріальним станом – більш схвильовані питаннями виживання, ніж діяльністю, що покращує навколишню дійсність.

Досліджуючи види громадянської діяльності, до яких залучалась молодь за останній рік та їх ставлення до таких ініціатив, ми дізналися, що серед найпоширеніших ініціатив є дії, спрямовані на розвиток локальної інфраструктури; участь у екологічних акціях; допомога армії; захист власних прав чи інтересів.

Шість із десяти опитаних проявляють інтерес до політичного життя (17% від загальної кількості опитаних роблять це часто). Основною причиною, через яку молодь не цікавиться політичним життям в країні є недовіра до політиків.

Загалом молодь демонструє бажання долучатися до громадянської діяльності, проте респонденти не завжди впевнені у своїх силах, та не знають про доступні ініціативи, до яких можна долучитись. Тому, на нашу думку має бути побудована більш ефективна молодіжна політика на рівні «Місто-Громада-Школа», із чітко прописаною стратегією по залученню зацікавленої молоді. Як зазначали наші експерти, робота із молоддю має розпочинатись ще у шкільні роки, у напрямку виховання свідомого громадянина, здатного проявляти свою позицію певними активними діями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безверха Т. В. Державне управління етнонаціональними відносинами в контексті формування української національної ідеї [Текст] : автореф. дис. канд. наук з держ. упр.: 25.00.01 / Т. В. Безверха. – Д. : ДРІДУ, 2008. – 21 с.
2. Головатий М. Ф. Молодіжна політика в Україні: проблеми оновлення М. Ф. Головатий. – К. : Наук. думка, 2005. – 325 с.
3. Карась А. Ф. Розвиток демократії як здійснення громадянського суспільства [Текст] / А. Ф. Карась // Універсум. Журнал політології, футурології, економіки, науки та культури. – Л., 2000. – № 3-4. – С.17–21.
4. Молодь України – 2017 // Результати соціологічного дослідження. – Тернопіль: ТОВ «Терно-граф», 2017. – 72 с.